

Eranskina 2

Zatigarritasuna

1

Definizioa 2.0.1. Izan bedi $f(x) = \sum a_i x^i \in E[x]$ polinomio ez-nulua. f -ren maila, $\deg(f)$ denotatuko duguna, hurrengo balioa da:

$$\deg(f) = \max\{i \in \mathbb{N} \mid a_i \neq 0\}$$

Ohartu $\deg(f) = 0$ dela baldin eta soilik baldin $f(x) = a_0$ polinomio konstantea bada.

Oharra 2.0.2. $f(x) = 0_E$ deneko kasuan $\deg(f) = -\infty$ dela esaten da eta suposatzen da hurrengo propietateak betetzen direla: $-\infty < a$, $-\infty + b = b$ eta $-\infty \cdot d = -\infty$.

Teorema 2.0.3. Izan bitez $f(x) = \sum a_i x^i$ eta $g(x) = \sum b_i x^i$ E gaineko polinomioak. Orduan betetzen dira hurrengo baieztapenak:

(i) $\deg(f + g) \leq \max\{\deg(f), \deg(g)\}$ eta maila desberdinekoak badira orduan berdintza betetzen da.

(ii) $\deg(f \cdot g) \leq \deg(f) + \deg(g)$.

Oharra 2.0.4. $E = IK$ gorputza bada orduan erraz frogatzen da $a_n, b_n \notin 0_{IK}$ izanik $a_n b_m$ ere 0_{IK} -ren desberdina izango dela. Beraz, $E = IK$ gorputza bada orduan aurreko teoremako bigarren formularen **berdintza** betetzen da.

Definizioa 2.0.5. Izan bedi $f(x) = a_0 + a_1 x + \dots + a_n x^n$ E gaineko polinomioa maila n izanik. Orduan $a_n \neq 0_E$ f -ren **koefiziente zuzendaria** deitzen da. Koefiziente zuzendaria 1_E bada orduan f **polinomio monikoa** dela esaten da.

---

¹OCW Proiektua. Txomin Ramirez eta M. Asun Garcia

2

Hemendik aurrera $E = IK$ gorputza dela suposatuko dugu.

Teorema 2.0.6 (Zatiketaren Algoritmoa $IK[x]$). *Eraztunean* Izan bitez $f(x), g(x) \in IK[x]$, $g(x)$ polinomio ez-nulua izanik. Orduan $\exists! q(x), r(x) \in IK[x]$ non:

$$f(x) = g(x)q(x) + r(x), \deg(r) < \deg(g) \text{ izanik.}$$

Definizioa 2.0.7. Izan bitez $f(x), g(x) \in IK[x]$. g -k f **zatitzen** duela esango dugu baldin eta existitzen bada $q(x) \in IK[x]$ polinomioa non $f(x) = g(x)q(x)$ betetzen den, hau da $f(x)$ eta $g(x)$ -ren arteko zatiketaren hondarra 0_{IK} bada. Kasu honetan, $f(x)$ $g(x)$ -ren multiploa dela esaten da ere.

Definizioa 2.0.8. Izan bitez $f(x) \in IK[x]$ eta $\alpha \in IK$. α f -ren **erroa** dela esaten da $f(\alpha) = 0_{IK}$ bada.

Adibideak 2.0.9. $x^2 + 1$ polinomioak ez du errorik $\mathbb{Q}$ -n ezta $\mathbb{R}$ -n ere. Baina $\mathbb{C}$ -n bi erro dauzka: $i, -i$.

Teorema 2.0.10. Izan bitez $f(x) \in IK[x]$ eta $\alpha \in IK$. Orduan hurrengo baliokidetasuna betetzen da:

$$\alpha \text{ } f\text{-ren erroa da} \Leftrightarrow (x - \alpha) \mid f(x)$$

Teorema 2.0.11 (Aljebraren Oinarrizko Teorema). Izan bedi $f(x) \in \mathbb{C}[x]$ polinomio ez-konstantea. Orduan $f(x)$ -ren erro guztiak $\mathbb{C}$ -n daude.

Teorema 2.0.12. Izan bedi $f(x) = a_0 + a_1x + \dots + a_nx^n \in \mathbb{Z}[x]$ polinomioa. Orduan $f(x)$ -ren erro arrazional, r/s , posibleak hauek dira:

- (i) $(r, s) = 1$.
- (ii) r/a_0 .
- (iii) s/a_n .

---

²OCW Proiektua. Txomin Ramirez eta M. Asun Garcia